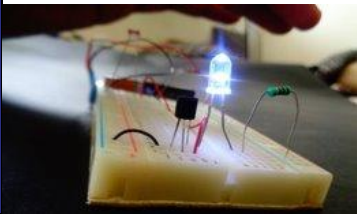

1.	Praktická elektronika: Soumrakový spínač s LDR (spínač ovládaný světlem) (13)	
Cílová skupina	Žáci	
Věk	12–16	
Doba trvání	1,5–2 hodiny	
Obsah		Fotorezistor (LDR, Light Dependent Resistor) je senzor, který mění svůj odpor v závislosti na množství světla. Na světle je jeho odpor nízký, ve tmě se zvyšuje. Díky této vlastnosti můžeme sestavit jednoduchý obvod, který ve tmě rozsvítí LED diodu a na světle ji zhasne – podobně jako automatické pouliční osvětlení.
Potřebný materiál a nářadí	• Fotorezistor (LDR) – 1 ks • Rezistor 50 kΩ – 1 ks (nebo dva rezistory 100 kΩ zapojené paralelně) • Rezistor 1 kΩ – 1 ks • NPN tranzistor BC547 – 1 ks • Baterie 9V – 1 ks • LED dioda (libovolná barva) – 1 ks • Nepájivé pole nebo podložka pro montáž (volitelné) • Propojovací vodiče • Pájecí nářadí (volitelné pro trvalé zapojení)	
Jak to funguje?	Odpor LDR se na světle snižuje a ve tmě zvyšuje. Tato změna odporu ovládá tranzistor, který funguje jako automatický spínač pro LED diodu. • Na světle: LDR má nízký odpor → tranzistor zůstává VYPNUTÝ → LED VYPNUTA • Ve tmě: LDR má vysoký odpor → tranzistor se ZAPÍNÁ → LED svítí Změna osvětlení → změna napětí na bázi tranzistoru → sepnutí nebo vypnutí tranzistoru → LED svítí nebo nesvítí	
Postup	1. Zapojte LDR • Připojte jeden konec rezistoru 50 kΩ ke kladnému pólu 9V baterie. • Připojte druhý konec rezistoru 50 kΩ k jednomu konci LDR. • Připojte druhý konec LDR k zápornému pólu baterie. • Spojení rezistoru 50 kΩ a LDR bude použito jako vstup do báze tranzistoru. 2. Zapojte LED diodu a tranzistor • Připojte jeden konec rezistoru 1 kΩ ke kladnému pólu baterie. • Připojte druhý konec rezistoru 1 kΩ k anodě (delší vývod) LED diody. • Připojte katodu (kratší vývod) LED diody ke kolektoru (C) tranzistoru BC547. • Připojte emitor (E) tranzistoru k zápornému pólu baterie. 3. Řízení tranzistoru • Připojte spojovací bod mezi LDR a rezistorem 50 kΩ k bázi (B) tranzistoru. • Když se setmí, zvýšený odpor LDR poskytne dostatečné napětí na bázi tranzistoru, aby se zapnul – čímž se rozsvítí LED dioda.	
Přemýšlejte jako inženýr	• Zamyslete se nad následujícími otázkami: • Proč se tranzistor sepne pouze ve tmě? • Co se stane, když prohodíte pozice LDR a rezistoru? • Dokáže tento obvod ovládat relé pro zapnutí síťového osvětlení? • Co kdybychom nahradili LED diodu bzučákem – můžeme vytvořit alarm aktivovaný tmou?	

	Jak byste upravili tento obvod, aby detekoval náhlé stíny (jako bezpečnostní poplašný systém)?
Bonusové nápady	- Chytrá noční lampa: Umístěte tento obvod do stolní lampy, aby se rozsvítila pouze za tmy. - Domácí zahradní osvětlení: Začněte tento obvod do solární zahradní lampy a vytvořte automatické noční osvětlení. - Zabezpečovací systém: Doplňte obvod o bzučák a vytvořte zařízení reagující na změny osvětlení v prostředí s nízkou hladinou světla. - Osvětlení skříně: Použijte to k automatickému rozsvícení LED diody v tmavé skříni při otevření dveří (kdy klesne osvětlení).
Vzdělávací přínos	Analogová elektronika, automatizace založená na senzorech, spínání tranzistorem; náměty na rozšíření (bzučák, relé, detekce stínu)
Dokumentace	počet účastníků; fotografie sestavených zapojení (se souhlasem účastníků)